

Referat sprawozdawczy Komitetu Centralnego WKP(b) NA XIX ZJEZDZIE PARTII

Referat sekretarza KC WKP(b) G. M. Malenkowa

I. Sytuacja międzynarodowa Związku Radzieckiego

Towarzysze! Okres, jaki upłynął od XVIII Zjazdu partii, był pełen wydarzeń o światowym historycznym znaczeniu.

Druga wojna światowa wstrząsnęła do gruntu podstawami życia wielu narodów i państw i zmieniła oblicze świata. Wojna, przygotowana przez siły międzynarodowej reakcji imperialistycznej i rozpętana na Wschodzie przez militarystyczną Japonię, na Zachodzie zaś przez Niemcy hitlerowskie, pokrzyżowała plany jej inspiratorów i dzięki bohaterstwu walce narodu radzieckiego, zakończyła się nie przewidzianymi dla imperialistów wynikami.

Zamiast unicestwienia czy też osłabienia Związku Radzieckiego, nastąpiło wzmocnienie ZSRR; wzrost autorytetu międzynarodowy Związku Radzieckiego. Zamiast osłabienia i rozgromienia demokracji nastąpiło odparcie od kapitalizmu szeregu krajów Europy centralnej i południowo-wschodniej i umocnienie w nich ustroju demokracji ludowej. Zamiast dalszego ujarzmania ludów kolonialnych i krajów zależnych, nastąpił nowy potężny wzrost walki narodowo-wyzwoleńczej w tych krajach, zastrzył się kryzys kolonialnego systemu imperializmu. Dotkliwy cios zadało całemu światowemu systemowi imperialistycznemu historyczne zwycięstwo wielkiego narodu chińskiego. Obecnie trzecia część ludzkości jest już wyrwana spod ucisku imperializmu, wyzwolona od kajdan wyzysku imperialistycznego.

W samym świecie kapitalistycznym w wyniku wojny trzy wielkie państwa — Niemcy, Japonia i Włochy wypadły z szeregu wielkich mocarstw, zaś Francja i Anglia utraciły swoje dawne pozycje.

Okres powojenny jest okresem dalszego osłabienia światowego systemu kapitalistycznego i wzrostu sił demokracji i socjalizmu.

W dziedzinie ekonomicznej lata powojenne były latami narastania nowych trudności gospodarczych w krajach kapitalistycznych, latami wzmożonej ekspansji imperializmu amerykańskiego i w związku z tym zaostrenia sprzeczności pomiędzy krajami kapitalistycznymi. Sprzeczności te zostały spętane przez próby kół imperialistycznych znalezienia wyjścia z trudności gospodarczych drogą militarystycznej gospodarki i przygotowania nowej wojny.

W dziedzinie politycznej okres powojenny cechowało powstanie dwóch obozów — obozu agresywnego, antydemokratycznego z USA na czele i obozu milującego pokój, demokratycznego. W ciągu tego czasu w świecie kapitalistycznym nowym ośrodkiem reakcji i agresji stały się Stany Zjednoczone i stamtąd płynie obecnie główne niebezpieczeństwo dla sprawy pokoju, dla sprawy wolności i niepodległości narodowej ludów. W obliczu tego niebezpieczeństwa siły milujące pokój stanęły we wszystkich krajach do zdecydowanej walki w obronie pokoju i niezawisłości narodowej swoich krajów.

Związek Radziecki kontynuował w okresie powojennym swój przerwany przez wojnę marsz drogą wskazaną przez XVIII Zjazd partii, drogą pokojowego rozwoju i stopniowego przejścia od socjalizmu do komunizmu. Lata powojenne były latami wielkich osiągnięć w przemyśle i transporcie, w rolnictwie, we wszystkich dziedzinach nauki, kultury i sztuki. Jednocześnie były to lata dalszego utrwalenia ustroju radzieckiego, umacniania moralno-politycznej jedności społeczeństwa radzieckiego i przyjaźni między narodami naszego kraju.

Przez wszystkie te lata Związek Radziecki toczył aktywną walkę o zachowanie i umocnienie pokoju na całym świecie.

Rozpatrmy podstawowe zagadnienia sytuacji międzynarodowej.

1. Dalsze osłabienie światowego systemu kapitalistycznego i sytuacja gospodarcza w krajach kapitalizmu

Ogólny obraz światowej sytuacji gospodarczej w chwili obecnej cechują dwie linie rozwoju.

Jedna linia — to linia nieprzerwanego wzrostu pokojowej ekonomiki Związku Radzieckiego i krajów demokracji ludowej, ekonomiki, która nie zna kryzysów i rozwija się w celu zapewnienia maksymalnego zaspokojenia materialnych i kulturalnych potrzeb społeczeństwa. Ekonomia ta zapewnia systematyczne podnoszenie stopy życiowej mas ludowych i pełne zatrudnienie siły roboczej. Cechą charakterystyczną tej ekonomiki jest przyjaźna współpraca gospodarcza krajów, wchodzących w skład obozu demokratycznego.

Druga linia — to linia ekonomiki kapitalizmu, która go siły wytwórcze drepną na miejscu, ekonomiki, miotającej się w kleszczach coraz bardziej pogłębiającego się ogólnego kryzysu kapitalizmu i stale powtarzających się kryzysów ekonomicznych, linia militarystycznej ekonomiki i jednostronnego rozwoju gałęzi produkcji pracujących na rzecz wojny, linia walki konkurencyjnej między krajami, ujarzmania jednych krajów przez inne. Taką sytuacją powstaje wskutek tego, że ekonomika ta rozwija się nie w interesie społeczeństwa, lecz w celu zapewnienia maksymalnych zysków dla kapitalistów drogą eksploatacji, ruiny i pauperyzowania przeważającej części ludności danego kraju, drogą ujarzmania i systematycznego ograbiania narodów innych krajów, wreszcie drogą wojen i militarystyki gospodarki narodowej.

Rozwój produkcji w ZSRR i w krajach kapitalistycznych charakteryzują następujące dane:

Wzrost produkcji przemysłowej w ZSRR i w krajach kapitalistycznych w latach 1929 — 1951 (w procentach w porównaniu z rokiem 1929).

Lata	1929	1939	1943	1946	1947	1948	1949	1950	1951
ZSRR	100	532	573	466	571	721	870	1082	1266
USA	100	99	217	155	170	175	160	182	200
Anglia	100	123	danych nie	112	121	135	144	157	160
Francja	100	80	publikowa-	63	74	85	92	92	104
Włochy	100	108	no	72	93	97	103	118	134

Jak widać z przytoczonej tablicy, produkcja przemysłowa ZSRR w roku 1951 wyrażała się cyfrą 1266 proc. w stosunku do roku 1929, tzn. powiększyła się w ciągu tego okresu prawie 13-krotnie; przemysł radziecki w okresie powojennym, tak samo jak i przed wojną, kroczy niezmiennie po linii wstępującej na gruncie rozwoju produkcji pokojowej.

Z przytoczonej tablicy wynika również, iż w Stanach Zjednoczonych produkcja przemysłowa w okresie od roku 1929 do roku 1939 dreptała w miejscu; następnie podniosła się jedynie wskutek gwałtownego zwiększenia produkcji przemysłowej w okresie drugiej wojny światowej, i podniosła się znowu dopiero na skutek rozwoju przemysłowego kraju, do którego należała Japonia, osiągnięto wielkie sukcesy w rolnictwie, produkcja zbóż wzrosła w 1951 roku do 128 proc. w porównaniu z rokiem 1949, bawelny — do 252 proc. Podczas gdy w dawnych Chinach finanse kraju były w stanie całkowitego padku i inflacja dochodziła do ogromnych rozmiarów, rząd ludowy Chin umocnił gospodarkę finansową i zapewnił walucie trwałość.

W Korejskiej Republice Ludowo-Demokratycznej po wyzwoleniu jej od japońskich kolonizatorów nastąpił wielki rozwój gospodarki. Produkcja przemysłowa wzrosła już w 1949 roku czterokrotnie w porównaniu z rokiem 1948. Na wsi po przeprowadzeniu przez Rząd Ludowo-Demokratyczny reformy rolnej, obszar zasiewów zwiększył się prawie o 25 proc. Znacznie wzrosła wysokość plonów wszystkich roślin uprawnych. Napad imperialistów amerykańskich przerwał pokój, tworząc pracę mas ludowych Korejskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej. Amerykańskie i inne wojska, występujące pod flagą ONZ, w barbarzyński sposób burzą spokojne miasta i wsie Korei Północnej, jej przemysł i rolnictwo.

Wielkie sukcesy osiągnęła Mongolska Republika Ludowa w rozwoju swej ekonomiki. Z roku na rok rośnie i umacnia się gospodarka narodowa republiki, wzrasta dobrobyt materialny i rośnie kultura narodu mongolskiego. Podstawowa dziedzina gospodarki kraju — hodowla stała się podnoś, pogłowię zwierząt gospodarskich zwiększyło się w ciągu istnienia republiki 2,5 razy; całe pogłowię zwierząt gospodarskich jest obecnie własnością pracującego chłopstwa. Produkcja przemysłu państwowego i spółdzielczego wzrosła w ciągu ostatniego dziesięciolecia prawie trzykrotnie.

Wszystkie dane, charakteryzujące rozwój produkcji w krajach kapitalistycznych i w krajach obozu demokratycznego, świadczą, że produkcja przemysłowa krajów kapitalistycznych, nie wyłączając produkcji przemysłowej USA, pod względem tempa rozwoju pozostaje znacznie w tyle za tempem rozwoju przemysłu ZSRR i krajów demokracji ludowej.

Z danych tych wynika następnie, że produkcja przemysłowa krajów kapitalistycznych wzrastała w pewnej mierze jedynie w związku z przygotowaniem wojennymi i z obsługą machiny wojennej w okresie wojny.

Druga wojna światowa nie tylko nie usunęła sprzeczności ekonomicznych i politycznych kapitalizmu, lecz przeciwnie, jeszcze bardziej zaostrzyła je sprzeczności, zdeorganizowała gospodarkę krajów kapitalistycznych i pogłębiła ogólny kryzys systemu kapitalistycznego. Druga wojna światowa zawiadła nadzieję wielkiej burzy państw imperialistycznych. Każde z obu ugrupowań kapitalistycznych, które wystąpiły przeciwko sobie w okresie wojny, liczyło na to, że przez użycie siły zbrojnej doprowadzi do nowego podziału świata, zagarnie nowe źródła surowców, rozszerzy rynki zbytu dla swoich towarów, a więc umocni własną sytuację gospodarczą kosztem swoich przeciwników i osiągnie panowanie nad światem.

Jednakowoż rachuby te zawiodły, mimo że Niemcy i Japonia zostały utracone jako główni konkurenci trzech światowych krajów kapitalistycznych — USA, Anglii i Francji, przy czym kraje te, zwłaszcza USA, liczyły w związku z tym na podniesienie produkcji w swoich krajach czteropięciokrotnie, niemniej nadzieje te poniosły całkowite fiasko. Na dobitkę odpady od systemu kapitalistycznego Chin i państwa ludowo-demokratyczne Europy, tworząc wraz ze Związkiem Radzieckim jednolity i potężny oboz pokoju i demokracji, przeciwstawiający się obozowi imperializmu.

Ekonomicznym następstwem utworzenia się dwóch przeciwstawnych obozów było, jak wskazuje towarzysz Stalin, to, że rozpadł się jednolity wszechogarniający rynek światowy i ukształtowały się dwa równoległe rynki światowe: rynek krajów pokojowego obozu demokratycznego i rynek krajów agresywnego obozu imperialistycznego. Rozpad jednolitego rynku światowego stanowi najwężniejszy wynik ekonomiczny drugiej wojny światowej i jej następstw gospodarczych.

Dwa rynki światowe rozwijają się w przeciwnych kierunkach. Nowy demokratyczny rynek światowy nie zna trudności zbytu, gdyż chłonność jego zwiększa się z roku na rok, zgodnie z bezkryzysowym wzrostem produkcji w krajach obozu demokracji, gdyż nieprzerwany wzrost produkcji w krajach obozu demokracji wszystkich krajów obozu demokratycznego coraz bardziej rozszerza chłonność rynku demokratycznego. Z drugiej strony mamy drugi, imperialistyczny rynek światowy, który związany z ZSRR i innymi krajami demokratycznymi, a przez to zwożony i trapiący trudnościami zbytu wskutek przerw i kryzysów produkcji, wskutek bezrobocia i zubożenia mas, wskutek oderwania się od krajów demokratycznych. Trzeba przy tym mieć na uwadze, że w wyniku rozpadu jednolitego rynku światowego

gwałtownie skurczyła się sfera zastoso-

Stany Zjednoczone faktycznie zabroniły nie tylko pokonanym krajom (Japonii, Niemcom zachodnim, Włochom), lecz również Anglii, Francji, Holandii, Danii, Norwegii, Belgii i innym państwom kapitalistycznym sprzedawać i kupować towary na rynku krajów obozu demokratycznego. Obrót towarowy USA z krajami wchodzącymi obecnie w skład obozu demokratycznego zmniejszył się w 1951 roku w porównaniu z 1937 rokiem 10-krotnie; obrót towarowy Anglii z tymi krajami zmniejszył się 6-krotnie, a Francji — przeszło 4-krotnie.

USA i Anglia z Francją, poddając „blokadzie” ekonomicznej ZSRR, Chin i europejskie kraje demokracji ludowej, sądziły, że w ten sposób je zdławiają. W istocie rzeczy nastąpiło nie zdławienie, lecz umocnienie nowego światowego rynku demokratycznego. W ten sposób imperialiści zadali poważny cios swemu własnemu eksportowi i jeszcze bardziej spętopili sprzeczności między możliwościami produkcyjnymi swego przemysłu i możliwościami zbytu jego produkcji.

Wszystko to oznacza, że w ekonomice kapitalistycznej powstały jeszcze głębsze sprzeczności, zaś cały światowy system gospodarki kapitalistycznej stał się znacznie szczuplejszy i słabszy i jeszcze bardziej nietrwały, niż przed wojną.

Kapitałiści USA, zdając sobie sprawę z tych trudności gospodarczych, usiłują powetować je wojną w Korei, wyścigiem zbrojeń, militarystyczną przemysłową.

Imperialiści USA, Anglii i Francji, rozpętawszy reakcyjną wojnę przeciwko narodowi koreańskiemu i rodmuchując historię wojenną przeciwko obozowi demokratycznemu, przedstawili gospodarkę na tory wojenne, doprowadzili do ogromnych rozmiarów militarystycznej ekonomiki i wyścig zbrojeń we własnych krajach. W chwili obecnej coraz większa część produkcji przemysłowej tych krajów zużywana jest na wytwarzanie sprzętu wojennego. Zamówienia wojenne grają decydującą rolę w podstawowych gałęziach przemysłu USA i innych krajów kapitalistycznych. W budżetach państw kapitalistycznych nieprzerwanie rośnie ciężar gatunkowy pośrednich i bezpośrednich wydatków na wyścig zbrojeń. Bezpośrednie wydatki wojenne w USA wzrosły z 1 miliarda dolarów w roku budżetowym 1937/38 do 58,2 miliarda dolarów w roku 1952/53 i obecnie wydatki te stanowią 74 proc. całego budżetu Stanów Zjednoczonych, podczas gdy w roku 1937/38 wydatki wojenne stanowiły 14 proc. budżetu USA; w Anglii wydatki wojenne w analogicznym okresie zwiększyły się ze 197 do 1.634 milionów funtów sterlingów i stanowią obecnie 34 proc. całego budżetu, w porównaniu z 17 proc. w okresie przedwojennym; we Francji wydatki wojenne stanowią obecnie około 40 proc. całego budżetu.

Ten niesłychany wzrost wydatków wojennych prowadzi do nieustannego wzrostu podatków i do zwiększenia inflacyjnej emisji banknotów. Gwałtowne osłabienie całego systemu finansowego krajów kapitalistycznych, które było wynikiem wojny i polityki kół rządzących Stanów Zjednoczonych, pogłębia się w dalszym ciągu. Deprecjacja pieniędzy osiągnęła niebywałe rozmiary. Siła nabywcza dolara stanowiąca w r. 1951 w porównaniu z r. 1939, według oficjalnych danych ujętych w danych za 1951, wynosiła 43 proc., funta sterlinga — 32 proc., franka francuskiego — 3,8 proc., lira włoskiego — niecałe 2 proc.

Przejsie do tory gospodarki wojennej dało Stanom Zjednoczonym i innym krajom kapitalistycznym możliwość podniesienia, ale tylko chwilowo poziomu produkcji przemysłowej. Na tej podstawie ekonomicy burżuazyjni usiłują dowiedzieć, że wielkie zamówienia wojenne mogą w nieskończoność przyczyniać się do utrzymania wysokiego poziomu „aktywności gospodarczej”. Rzeczywistość jednak obala to twierdzenie. Dziś, w urzecz roku szczególnie intensywnej militarystyki gospodarki kapitalistycznej, zubożenie skutki stają się coraz bardziej oczywiste. Czynniki wojenno-inflacyjne, prowadząc do chwilowego ożywienia koniunktury, wywołały jednostronny, wojenny rozwój ekonomiki krajów kapitalistycznych. Coraz większa część gotowej produkcji i surowców idzie na nieprodukcyjne potrzeby wojenne lub też unieruchomiana jest w postaci olbrzymich zapasów strategicznych. Jednocześnie militarystyka ekonomiki prowadzi przez podnoszenie podatków do wypompowywania środków pieniężnych z ludności. Wszystko to przekształca budżet krajów kapitalistycznych w środek ograbiania narodu przez miliardów, zmniejsza w znacznym stopniu zdolność nabywczą ludności, obniża popyt na wyroby przemysłowe i artykuły rolne, prowadzi do gwałtownego ograniczenia produkcji cywilnej i stwarza warunki

Taka polityka ekonomiczna imperializmu amerykańskiego nie mogła nie wywołać zaostrenia sprzeczności między Stanami Zjednoczonymi i pozostałymi państwami kapitalistycznymi. Spośród tych sprzeczności głównymi pozostają sprzeczności między USA i Anglią. Sprzeczności te przybierają postać jawnej walki między monopolami amerykańskimi i angielskimi o źródła ropy naftowej, kauczuku, kolorowych i rzadkich metali, siarki, węgla, o rynki zbytu dla swoich towarów.

Do tego należy dodać nader poważne sprzeczności między USA i Japonią, między USA i Włochami, między USA i zachodnimi Niemcami, krajami żyjącymi pod uciskiem okupacyjnym dyktatorów USA. Byłoby naiwnością myśleć, że te pokonane kraje zgodzą się żyć bez końca pod butem amerykańskich okupantów. Byłoby głupotą myśleć, że nie spróbują one tak czy inaczej wyrwać się spod ucisku USA, aby żyć wolnym, samodzielnym życiem.

W miarę, jak kapitalizm amerykański pod przykrywką kampanii „pomocy”, drogą udzielania kredytów, wiska się do ekonomiki Anglii, Francji, Włoch, zagarnia surowce i rynki zbytu w koloniach angielskich i francuskich, sprzeczności między USA i Anglią, między USA i Francją zaostrażają się i będą się jeszcze bardziej zaostrażać. Anglia, a w ślad za nią Francja i inne kraje kapitalistyczne, usiłują wyłamać się z uległości wobec USA, ażeby zapewnić sobie samodzielną i wysokie zyski. Już obecnie kapitałiści Anglii toczą zaciętką walkę przeciwko panoszeniu się Amerykanów w handlu międzynarodowym.

Trudności gospodarcze, w kleszczach których znalazły się kraje kapitalistyczne po wojnie, pogłębił fakt, że imperialiści sami odcięli sobie dostęp do światowego rynku demokratycznego. Stany Zjednoczone Ameryki zredukowały prawie do zera handel ze Związkiem Radzieckim, z europejskimi krajami demokracji ludowej, przerwały handel z Chinami,

„DALSZY CIĄG NA STR. 4)

